

Obsah

Předmluva	VII
Seznam obrázků	XXI
Seznam tabulek	XXIII
1. Úvod do správy společností	1
1.1 Historický vývoj problematiky	1
1.2 Vymezení pojmu správy společností	4
1.3 Předmět správy společností	6
1.4 Interdisciplinární charakter správy společností	7
Shrnutí	9
Klíčová slova	10
2. Teoretické základy správy společností	11
2.1 Teoretická východiska správy společností	11
2.1.1 Institucionální ekonomie	11
2.1.2 Instituce	12
2.1.3 Ekonomie transakčních nákladů	13
2.1.3.1 Vztah k obecné ekonomii	13
2.1.3.2 Vztah k právu	14
2.1.3.3 Vztah k teorii organizace	14
2.1.4 Transakční náklady	15
2.1.5 Ovládání	16
2.2 Vlastnická práva	16
2.2.1 Pojem vlastnictví	16
2.2.2 Coaseho věta a její omezení	20
2.2.3 Vlastnictví složitých aktiv	22
2.3 Smluvní vztahy	24
2.3.1 Teoretické předpoklady o chování člověka ve smluvních vztazích	25
2.3.1.1 Racionalita	25
2.3.1.2 Orientace na sebezájem	25
2.3.1.3 Srovnávací úvahy	27
2.3.2 Dokonalé smlouvy a neúplné smlouvy	28
2.3.2.1 Neúplné smlouvy	29

2.3.2.2	Vlivy neúplnosti smluv	30
2.3.2.3	Starost smluvního partnera o svou pověst	31
2.3.2.4	Překážky a náklady na dosažení a prosazení účinných smluv	31
2.4	Teoretické principy správy společností	32
2.4.1	Oddělení vlastnictví od řízení a informační asymetrie	32
2.4.2	Zastupitelský problém	33
2.4.3	Motivační schéma manažerů a akcionářů	34
2.4.4	Volnost v jednání manažerů	35
2.4.5	Pobídkové smlouvy	36
2.5	Teorie správy společností	37
2.5.1	Teorie zastupitelnosti	38
2.5.2	Teorie správcovství	40
2.5.3	Teorie zájmových skupin	41
2.5.3.1	Akcionářská verze teorie zájmových skupin	43
2.5.3.2	Klasická verze teorie zájmových skupin	43
	Shrnutí	44
	Klíčová slova	44
3.	Modely správy společností	45
3.1	Varianty modelů kapitalismu	45
3.1.1	Přístupy k variantám modelů kapitalismu	46
3.1.2	Model kapitalistické ekonomiky pro země střední a východní Evropy (SVE)	49
3.1.3	Institucionální sféry a indikátory pro varianty kapitalismu	50
3.1.3.1	Obchodní a pracovní právo	50
3.1.3.2	Finanční systémy	52
3.1.3.3	Průmyslové vztahy	53
3.1.3.4	Správa společností	53
3.1.3.5	Tvorba dovedností	54
3.1.3.6	Mezifiremní vztahy a inovace	55
3.2	Institucionální rámce modelů kapitalismu	56
3.2.1	Institucionální rámec liberální tržní ekonomiky	56
3.2.2	Institucionální rámec koordinované tržní ekonomiky	60
3.2.3	Srovnání institucionální sféry ve dvou variantách kapitalistických ekonomik	65
3.3	Rámec vlastnické kontroly společností	65
3.3.1	Financování bez kontroly	68
3.3.2	Právní ochrana	69
3.4	Mechanismy vlastnické kontroly	71
3.5	Vnitřní vlastnická kontrola společnosti	72
3.5.1	Kontrola prostřednictvím kmenového jmění	72
3.5.2	Kontrola prostřednictvím dluhu	73

3.5.3	Kontrola prostřednictvím finančních zprostředkovatelů	75
3.5.4	Efektivní kapitálová struktura moderní společnosti	76
3.5.5	Institucionální báze vnitřní kontroly společnosti	77
3.6	Vnější vlastnická kontrola společnosti	78
3.6.1	Trh pro kontrolu společností	78
3.6.2	Účinnost trhu pro kontrolu společností	80
3.6.3	Praxe v oblasti převzetí	81
3.6.4	Metody obrany proti nepřátelskému převzetí	82
3.6.4.1	Znesnadnění podmínek koupě	83
3.6.4.2	Pomoc třetí strany	83
3.6.4.3	Vlastní aktivní obrana	85
3.6.4.4	Dohoda s „nájezdníkem“	87
3.6.5	Ochrana minoritních akcionářů při převzetí	88
3.6.6	Transakční náklady převzetí	88
3.6.7	Institucionální báze vnější kontroly společnosti	90
3.7	Základní systémy a modely vlastnické kontroly společností	91
3.7.1	Systém s vnější kontrolou založený na trhu	91
3.7.2	Systém s vnitřní kontrolou založený na bankách	92
3.7.3	Rozčlenění systémů vlastnické kontroly do modelů vlastnické kontroly	94
	Shrnutí	98
	Klíčová slova	98
4.	Podnikatelské formy a řídicí struktury společností	99
4.1	Charakteristika vlastnických struktur a podnikatelských forem společností	99
4.2	Modely řídicích struktur	104
4.2.1	Jednoúrovňový model správního orgánu	104
4.2.2	Dvojúrovňový model správního orgánu	107
4.2.3	Modifikace základních modelů	109
4.3	Platy a odměny členů správních orgánů a vrcholových manažerů	112
	Shrnutí	116
	Klíčová slova	116
5.	Nástroje zkvalitňování správy společností	117
5.1	Systémové nástroje hodnocení úrovně správy společností	117
5.2	Samoregulační nástroje	119
5.3	Kodexy nejlepší praxe	121
5.4	Zásady OECD	121
5.5	Principy správy společností pro neziskové organizace	122
	Shrnutí	126
	Klíčová slova	126

6. Evropská správa společností	127
6.1 Celková charakteristika	127
6.2 Německo	129
6.2.1 Hlavní pilíře systému správy společností	129
6.2.1.1 Celková orientace systému správy společností	129
6.2.1.2 Právní rámec	129
6.2.1.3 Akcionáři	130
6.2.1.4 Podnikatelské formy podniků	131
6.2.1.5 Vlastnická struktura	132
6.2.1.6 Správní orgán	132
6.2.1.7 Kodexy dobré praxe	135
6.2.1.8 Zveřejňování a transparentnost	136
6.2.2 Mezníky vývoje v minulém období	137
6.2.3 Vyhlídky do budoucna	139
6.3 Holandsko	140
6.3.1 Hlavní pilíře systému správy společností	140
6.3.1.1 Celková orientace systému správy společností	140
6.3.1.2 Právní rámec	141
6.3.1.3 Akcionáři	142
6.3.1.4 Podnikatelské formy podniků	142
6.3.1.5 Vlastnická struktura	143
6.3.1.6 Správní orgán	144
6.3.1.7 Kodexy dobré praxe	145
6.3.1.8 Zveřejňování a transparentnost	146
6.3.2 Mezníky minulého vývoje	147
6.3.3 Vyhlídky do budoucna	148
6.4 Francie	149
6.4.1 Hlavní pilíře systému správy společností	149
6.4.1.1 Celková orientace systému správy společností	149
6.4.1.2 Právní rámec	150
6.4.1.3 Akcionáři	151
6.4.1.4 Podnikatelské formy podniků	152
6.4.1.5 Vlastnická struktura	153
6.4.1.6 Správní orgán	154
6.4.1.7 Kodexy dobré praxe	156
6.4.1.8 Zveřejňování a transparentnost	157
6.4.2 Mezníky minulého vývoje	158
6.4.3 Vyhlídky do budoucna	159
6.5 Itálie	159
6.5.1 Hlavní pilíře systému správy společností	159
6.5.1.1 Celková orientace systému správy společností	160
6.5.1.2 Právní rámec	160
6.5.1.3 Akcionáři	161

6.5.1.4	Podnikatelské formy podniků	162
6.5.1.5	Vlastnická struktura	163
6.5.1.6	Správní orgán	165
6.5.1.7	Kodexy dobré praxe	166
6.5.1.8	Zveřejňování a transparentnost	167
6.5.2	Mezníky minulého vývoje	168
6.5.3	Vyhlídky do budoucna	169
6.6	Švédsko	170
6.6.1	Hlavní pilíře systému správy společností	170
6.6.1.1	Celková orientace systému správy společností	170
6.6.1.2	Právní rámec	171
6.6.1.3	Akcionáři	171
6.6.1.4	Podnikatelské formy podniků	172
6.6.1.5	Vlastnická struktura	173
6.6.1.6	Správní orgán	175
6.6.1.7	Kodexy správy společností	176
6.6.1.8	Zveřejňování a transparentnost	176
6.6.2	Mezníky minulého vývoje	177
6.6.3	Vyhlídky do budoucna	178
	Shrnutí	178
	Klíčová slova	179
7.	Angloamerická správa společností	181
7.1	Celková charakteristika	181
7.2	Spojené státy americké	182
7.2.1	Hlavní pilíře systému správy společností	182
7.2.1.1	Celková orientace systému správy společností	184
7.2.1.2	Akcionáři	184
7.2.1.3	Podnikatelské formy podniků	185
7.2.1.4	Vlastnická struktura	185
7.2.1.5	Právní rámec	186
7.2.1.6	Správní orgán	188
7.2.1.7	Kodexy dobré praxe	190
7.2.1.8	Zveřejňování a transparentnost	190
7.2.2	Mezníky minulého vývoje	192
7.2.2.1	Změny v odměňování výkonných ředitelů	192
7.2.2.2	Změny v přístupu akcionářů	192
7.2.2.3	Změny v radách ředitelů	193
7.2.3	Vyhlídky do budoucna	195
7.3	Velká Británie	196
7.3.1	Hlavní pilíře systému správy společností	196
7.3.1.1	Celková orientace systému správy společností	197
7.3.1.2	Právní rámec	198

7.3.1.3	Akcionáři	199
7.3.1.4	Podnikatelské formy podniků	200
7.3.1.5	Vlastnická struktura	200
7.3.1.6	Správní orgán	203
7.3.1.7	Kodexy dobré praxe	206
7.3.1.8	Zveřejňování a transparentnost	208
7.3.2	Mezníky minulého vývoje	209
7.3.3	Vyhlídky do budoucna	210
7.4	Austrálie	212
7.4.1	Hlavní pilíře systému správy společností	212
7.4.1.1	Celková orientace systému správy společností	213
7.4.1.2	Akcionáři	213
7.4.1.3	Podnikatelské formy podniků	214
7.4.1.4	Vlastnická struktura	215
7.4.1.5	Právní rámec	216
7.4.1.6	Správní orgán	217
7.4.1.7	Kodexy dobré praxe	219
7.4.1.8	Zveřejňování a transparentnost	220
7.4.2	Mezníky minulého vývoje	220
7.4.3	Vyhlídky do budoucna	221
7.5	Kanada	222
7.5.1	Hlavní pilíře správy společností	222
7.5.1.1	Celková orientace systému správy společností	222
7.5.1.2	Akcionáři	223
7.5.1.3	Podnikatelské formy podniků	224
7.5.1.4	Vlastnická struktura	225
7.5.1.5	Právní rámec	227
7.5.1.6	Správní orgán	228
7.5.1.7	Kodexy dobré praxe	229
7.5.1.8	Zveřejňování a transparentnost	230
7.5.2	Mezníky minulého vývoje	231
7.5.3	Vyhlídky do budoucna	232
7.6	Nový Zéland	232
7.6.1	Hlavní pilíře systému správy společností	232
7.6.1.1	Celková orientace systému správy společností	233
7.6.1.2	Akcionáři	233
7.6.1.3	Podnikatelské formy podniků	234
7.6.1.4	Vlastnická struktura	235
7.6.1.5	Právní rámec	236
7.6.1.6	Správní orgán	237
7.6.1.7	Kodexy dobré praxe	239
7.6.1.8	Zveřejňování a transparentnost	240
7.6.2	Mezníky minulého vývoje	241

7.6.3	Vyhlídky do budoucna	242
	Shrnutí	242
	Klíčová slova	243
8.	Správa společností ve střední a východní Evropě	245
8.1	Úvodní charakteristika	245
8.2	Souhrnná charakteristika vývoje správy společností v zemích SVE ...	246
8.2.1	Model kapitalistické ekonomiky pro země SVE	246
8.2.2	Preference kontinentálně-evropského modelu pro země SVE	247
8.2.3	Privatizace a správa společností v zemích SVE	249
8.2.4	Vlastnická struktura v zemích SVE	249
8.2.5	Právní rámec správy společností v zemích SVE	250
8.2.6	Správní orgány v ekonomikách zemí SVE	251
8.3	Česká republika	252
8.3.1	Hlavní pilíře systému správy společností	252
8.3.1.1	Celková orientace systému správy společností	252
8.3.1.2	Použité metody privatizace státních podniků	252
8.3.1.3	Akcionáři	254
8.3.1.4	Podnikatelské formy podniků	255
8.3.1.5	Vlastnická struktura	255
8.3.1.6	Právní rámec	256
8.3.1.7	Správní orgán	257
8.3.1.8	Kodexy dobré praxe	258
8.3.1.9	Zveřejňování a transparentnost	259
8.3.2	Mezníky minulého vývoje	259
8.3.3	Vyhlídky do budoucna	260
8.4	Slovensko	261
8.4.1	Hlavní pilíře systému správy společností	261
8.4.1.1	Celková orientace systému správy společností	261
8.4.1.2	Použité metody privatizace státních podniků	262
8.4.1.3	Akcionáři	262
8.4.1.4	Podnikatelské formy podniků	263
8.4.1.5	Vlastnická struktura	264
8.4.1.6	Právní rámec	265
8.4.1.7	Správní orgán	265
8.4.1.8	Kodexy dobré praxe	266
8.4.1.9	Zveřejňování a transparentnost	267
8.4.2	Mezníky minulého vývoje	267
8.4.3	Vyhlídky do budoucna	268
8.5	Maďarsko	270
8.5.1	Hlavní pilíře systému správy společností	270
8.5.1.1	Celková orientace systému správy společností	270

8.5.1.2	Privatizace v Maďarsku	270
8.5.1.3	Akcionáři	271
8.5.1.4	Podnikatelské formy	272
8.5.1.5	Vlastnická struktura	272
8.5.1.6	Právní rámec	273
8.5.1.7	Správní orgán	273
8.5.1.8	Kodexy dobré praxe	275
8.5.1.9	Zveřejňování a transparentnost	275
8.5.2	Mezníky minulého vývoje	276
8.5.3	Vyhlídky do budoucna	276
8.6	Polsko	277
8.6.1	Hlavní pilíře systému správy společností	277
8.6.1.1	Celková orientace systému správy společností	277
8.6.1.2	Použité metody privatizace státních podniků	277
8.6.1.3	Akcionáři	278
8.6.1.4	Podnikatelské formy podniků	279
8.6.1.5	Vlastnická struktura	279
8.6.1.6	Právní rámec	280
8.6.1.7	Správní orgán	280
8.6.1.8	Kodexy dobré praxe	281
8.6.1.9	Zveřejňování a transparentnost	282
8.6.2	Mezníky minulého vývoje	283
8.6.3	Vyhlídky do budoucna	283
8.7	Rusko	284
8.7.1	Hlavní pilíře správy společností v Rusku	284
8.7.1.1	Celková orientace systému správy společností	284
8.7.1.2	Použité metody privatizace státních podniků	284
8.7.1.3	Akcionáři	286
8.7.1.4	Podnikatelské formy podniků	286
8.7.1.5	Vlastnická struktura	287
8.7.1.6	Právní rámec	288
8.7.1.7	Správní orgán	289
8.7.1.8	Kodexy dobré praxe	290
8.7.1.9	Zveřejňování a transparentnost	291
8.7.2	Mezníky minulého vývoje	292
8.7.3	Vyhlídky do budoucna	292
8.8	Estonsko	293
8.8.1	Hlavní pilíře systému správy společností	293
8.8.1.1	Celková orientace systému správy společností	293
8.8.1.2	Použité metody privatizace státních podniků	293
8.8.1.3	Akcionáři	294
8.8.1.4	Podnikatelské formy podniků	295
8.8.1.5	Vlastnická struktura	295

8.8.1.6	Právní rámec	296
8.8.1.7	Správní orgán	296
8.8.1.8	Kodexy dobré praxe	297
8.8.1.9	Zveřejňování a transparentnost	298
8.8.2	Mezníky minulého vývoje	298
8.8.3	Vyhlídky do budoucna	299
8.9	Litva	300
8.9.1	Hlavní pilíře systému správy společností	300
8.9.1.1	Celková orientace systému správy společností	300
8.9.1.2	Privatizace státních podniků	300
8.9.1.3	Akcionáři	301
8.9.1.4	Podnikatelské formy podniků	302
8.9.1.5	Vlastnická struktura	302
8.9.1.6	Právní rámec	302
8.9.1.7	Správní orgán	303
8.9.1.8	Kodexy dobré praxe	304
8.9.1.9	Zveřejňování a transparentnost	304
8.9.2	Mezníky minulého vývoje	305
8.9.3	Vyhlídky do budoucna	305
8.10	Lotyšsko	306
8.10.1	Hlavní pilíře systému správy společností	306
8.10.1.1	Celková orientace systému správy společností	306
8.10.1.2	Privatizace státních podniků	306
8.10.1.3	Akcionáři	307
8.10.1.4	Podnikatelské formy podniků	308
8.10.1.5	Vlastnická struktura	308
8.10.1.6	Právní rámec	309
8.10.1.7	Správní orgán	309
8.10.1.8	Kodexy dobré praxe	310
8.10.1.9	Zveřejňování a transparentnost	310
8.10.2	Mezníky minulého vývoje	311
8.10.3	Vyhlídky do budoucna	312
8.11	Srovnání systémů správy společností v zemích SVE	312
8.12	Perspektivy dalšího vývoje správy společností v zemích SVE	322
	Shrnutí	324
	Klíčová slova	325
9.	Východoasijská správa společností	327
9.1	Celková charakteristika	327
9.2	Japonsko	329
9.2.1	Hlavní pilíře systému správy společností	329

	9.2.1.1	Celková orientace systému správy společností ..	329
	9.2.1.2	Právní rámec	330
	9.2.1.3	Akcionáři	330
	9.2.1.4	Podnikatelské formy podniků	330
	9.2.1.5	Vlastnická struktura	331
	9.2.1.6	Správní orgán	332
	9.2.1.7	Kodexy dobré praxe	333
	9.2.1.8	Zveřejňování a transparentnost	334
	9.2.2	Mezníky minulého vývoje	334
	9.2.3	Vyhlídky do budoucna	336
9.3		Korejská republika	337
	9.3.1	Hlavní pilíře systému správy společností	337
	9.3.1.1	Celková orientace systému správy společností	337
	9.3.1.2	Právní rámec	337
	9.3.1.3	Akcionáři	338
	9.3.1.4	Podnikatelské formy podniků	339
	9.3.1.5	Vlastnická struktura	341
	9.3.1.6	Správní orgán	342
	9.3.1.7	Kodexy dobré praxe	342
	9.3.1.8	Zveřejňování a transparentnost	343
	9.3.2	Mezníky minulého vývoje	344
	9.3.2.1	Právní a regulační reformy	344
	9.3.2.2	Reformy správních orgánů	345
	9.3.3	Vyhlídky do budoucna	346
9.4		Čína	348
	9.4.1	Hlavní pilíře systému správy společností	348
	9.4.1.1	Celková orientace systému správy společností	348
	9.4.1.2	Právní rámec a role státu	349
	9.4.1.3	Akcionáři	349
	9.4.1.4	Podnikatelské formy podniků	351
	9.4.1.5	Vlastnická struktura	351
	9.4.1.6	Správní orgán	352
	9.4.1.7	Kodexy dobré praxe	354
	9.4.1.8	Zveřejňování a transparentnost	354
	9.4.2	Mezníky minulého vývoje	355
	9.4.3	Vyhlídky do budoucna	357
		Shrnutí	358
		Klíčová slova	358
10.		Správa společností neziskových organizací	359
	10.1	Teorie správy společností v neziskových organizacích	359

10.2	Správa společností ve zdravotnických organizacích	360
10.3	Komparativní analýza ziskových a neziskových organizací	361
10.3.1	Vlastnická struktura	362
10.3.2	Kapitálové zdroje	363
10.3.3	Cíle a využití teorie zastupitelnosti	363
10.3.4	Aplikace teorie transakčních nákladů	363
10.3.5	Teorie zainteresovaných stran	365
10.3.6	Správní orgány	366
10.3.7	Závěry z analýzy	367
10.4	Analýza správy společností v sektoru zdravotnictví ve vybraných evropských zemích	369
10.4.1	Německo	369
10.4.2	Švédsko	371
10.4.3	Holandsko	372
10.4.4	Francie	374
10.4.5	Velká Británie	374
	Shrnutí	376
	Klíčová slova	376
11.	Konvergence systémů správy společností	377
11.1	Konvergence, její hnací síly a překážky	377
11.1.1	Hnací síly konvergence	378
11.1.2	Překážky konvergence	381
11.2	Konvergence, nebo divergence ve správě společností?	383
11.2.1	Spektrum modelů správy společností	384
11.2.2	Výzvy angloamerického modelu	384
11.2.3	Výzvy kontinentálně-evropského modelu	385
11.2.4	Školy vývoje správy společností	386
11.2.4.1	Standardní škola	387
11.2.4.2	Škola různosti	388
11.3	Teorie konvergence a teoretický model správy společností	392
11.3.1	Mezinárodní rozdíly ve správě společností	392
11.3.2	Vývoj dvou systémů správy společností k teoretickému modelu	393
	Shrnutí	397
	Klíčová slova	397
12.	Správa společností a odpovědnost, etické chování a morální hazard	399
12.1	Společenská odpovědnost podniku	399
12.2	Etické chování podniku	400
12.3	Morální hazard	402
12.4	Selhání a skandály v důsledku morálního hazardu	403

12.5 Právní ochrana proti selhání správy společností	404
Shrnutí	406
Klíčová slova	406
13. Globalizace a správa společností	407
13.1 Globalizace a její projevy	407
13.2 Účinek globalizace na správu společností	408
13.3 Správa společností v globální finanční krizi	409
13.4 Současné problémy správy společností v globalizovaném prostředí	411
13.4.1 Řízení rizika a správy společností	411
13.4.2 Odměňování a systém zainteresovanosti	415
13.4.3 Role ratingových agentur	416
Shrnutí	417
Klíčová slova	417
14. Další vývoj správy společností	419
14.1 Možné vývojové scénáře	419
14.2 Pravděpodobné dílčí projevy vývojových trendů správy společností	420
14.3 Globální perspektiva správy společností	422
Shrnutí	422
Klíčová slova	422
Přílohy	423
Příloha 1 Skandál Enronu	427
Příloha 2 Případ Parmalat	433
Příloha 3 Nepřátelské převzetí Volkswagen-Porsche	437
Příloha 4 Případ Vodafone-Mannesmann	441
Literatura	443
Shrnutí	465
Klíčová slova	466
Summary	467
Keywords	468
Rejstřík	469